

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.7984712>

Accepted: 28.05.2023

Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimin Okul Yöneticileri Açısından Avantaj ve Dezavantajları

Advantages and Disadvantages of Distance Education for School Administrators During The Pandemic

Serkan AYKAR

Mehmet Tarman İlkokulu
serkanaykar@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-0691-5469>

Tolga POLAT

Mahzemin İlkokulu
tolgapolat1905@gmail.com, Orcid: <https://0000-0002-2337-9071>

Öznur POLAT

Zekiye Has Ortaokulu
oznur-eker@hotmail.com, Orcid: <https://0000-0002-7187-8959>

326

Mahmut ALTUNBULAK

Mahzemin İlkokulu
mahmutaltinbulak3838@outlook.com, Orcid: <https://0000-0003-0359-4564>

Tahsin KOÇ

Zekiye Has Ortaokulu
tahsin35844@gmail.com, Orcid: <https://0000-0003-3002-0101>

Faruk KAPLAN

Mahzemin İlkokulu
farukkaplan50@gmail.com, Orcid: <https://0009-0002-5236-4925>

Osman AKDEMİR

Gazi Osman Paşa İlkokulu
osmanakdemir1968@gmail.com, Orcid: <https://0009-0000-5996-0362>

Arif ALBAYRAK

Keykubat Şehit Ömer Aktaş İlkokulu
Arif_albayrak@gmail.com, Orcid: <https://0000-0001-8258-2347>

Ali GÖLBAŞI

Kocasinan Halk Eğitim Merkezi
aligolbasi38@hotmail.com, Orcid: <https://0009-0001-9904-1624>

Ebru ÜNALMIŞ

Manavgat Çağlayan İlkokulu
ebruunalmis00@gmail.com, Orcid: <https://0009-0003-1931-8369>

Mehmet ELEMEĞİ

Mehmet Tarman İlkokulu
mehmet_elmy@hotmail.com, Orcid <https://0009-0006-8470-7792>

Tamara Şen CANBEK

Kocasinan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
tamarasen91@gmail.com, Orcid: <https://0000-0003-2481-3586>

Özet

Ülkemizde eğitimin sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Bu durum okul kademelerinde ise okul yöneticilerinin sorumluluğunda bulunmaktadır. Dünyada ve ülkemizde son yıllarda yaşanan covid-19 pandemisinin eğitim durumlarını da aksattığı bilinmektedir. Covid-19 pandemisi sürecinde eğitimde uygulamaya konulan uzaktan eğitimi değerlendirmek bu süreçte önemli bir hal almıştır. Buradan hareketle bu araştırmadaki temel amaç pandemi sürecinde uzaktan eğitimin okul yöneticilerine göre avantajlarını ve dezavantajlarını tespit ederek önerilerde bulunmak ve alan yazına katkı sağlayabilmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninden faydalanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu ise Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okulların çeşitli kademelerinde görev yapmakta olan 16 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılırken verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmış ve belirli temalar halinde ulaşılan bulgular sunulmuştur.

Araştırmanın sonunda ulaşılan bulgular ise şu şekildedir: okul yöneticileri salgın hastalık, pandemi ve Covid-19 kavramlarına genel olarak hâkim düzeydedir. Okul yöneticilerinin çoğunluğunun covid-19 öncesinde uzaktan eğitim ile ilgili yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Covid-19 öncesinde uzaktan eğitim ile ilgili az sayıda platformdan haberdar oldukları sonucuna da ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili

başta materyal kullanımının iyileştirilmesi, hastalığın bulaş riskinin azalması, ekonomik ve işlevsel olması, zaman ve mekâna bağlılıktan kurtulması bulgularına ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajları ile ilgili öğrenci devamsızlığı, öğrenci-öğretmen etkileşiminin azalması, genel ağ problemleri, teknolojik alt yapı problemleri, eğitimde fırsat eşitsizliği gibi bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca okul yöneticilerinin öğretmenler, öğrenciler ve veliler ile olan iletişimlerinde bazı sorunlar yaşadığı da ulaşılan bir başka bulgu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, Pandemi, Uzaktan Eğitim.

Abstract

The responsibility for education in our country belongs to the Ministry of National Education. This situation is in the responsibility of school administrators at school levels. It is known that the COVID-19 pandemic experienced in the world and in our country in recent years has also disrupted educational situations. During the Covid-19 pandemic, evaluating distance education, which has been implemented in education, has become an important part of this process. Based on this, the main purpose of this research is to identify the advantages and disadvantages of distance education according to school administrators during the pandemic process, to make suggestions and to contribute to the field writing. In the research, qualitative research methods were used from the case science design. The participant group of the research consists of 16 school administrators who work at various levels of schools affiliated to the Kayseri Provincial Directorate of National Education. In the research, a semi-structured interview form was used to collect the data, while the descriptive analysis technique was used to analyze the data and the findings obtained on certain themes were presented.

The findings reached at the end of the research are as follows: school administrators are generally proficient in the concepts of epidemic disease, pandemic and Covid-19. While it was concluded that the majority of school administrators did not have sufficient knowledge about distance education before covid-19, it was also concluded that they were aware of a small number of platforms related to distance education before covid-19. According to the opinions of school administrators, findings have been reached regarding the advantages of distance education, primarily improving the use of materials, reducing the risk of disease transmission, being economical and functional, getting rid of time and space dependence. According to the opinions of school administrators, findings such as student absenteeism, decreased student-teacher interaction, general network problems, technological infrastructure problems, inequality of opportunity in education related to the disadvantages of distance education have been reached. In addition, there has been another finding that school administrators have experienced some problems in their communication with teachers, students and parents.

Keywords: School Administrator, Pandemic, Distance Education.

1. GİRİŞ

İnsanlığın varoluşu ile birlikte grupsal yaşamın entegrasyonunu sağlamak için insanlar belirli kurallar ile yönetile gelmiştir. İlk Çağ'da bu durum daha Sümer ve Babil uygarlıklarında görülmüştür. Sümerlerde çivi yazısı ile yazılmış tabletlerde iş ve ticaret konularının düzenlenmesi ile ilgili olmuştur. Bu yazılı belgeler M.Ö. 3000 yıllarına tekabül etmektedir (Mescon vd., 1988:89.

Askeri ve dini alanda yapılan kurallar bütününe ise daha çok sanayi devrimi döneminde rastlanabilmektedir (Rue ve Brays, 1980:11). Eğitim yönetimi, yönetim biliminin alt dallarından kabul edilmektedir. Eğitim yönetimi için yönetimin eğitim üzerinde uygulanan biçimidir denilebilir (Randall, 1980; Hall, 1997). Eğitim yönetimi de profesyonellik isteyen içerisinde okul yönetici, öğretmen ve öğrenci unsurlarını barındıran uzmanlık gerektiren bir yönetim sistemidir (Bursalıoğlu, 2008:222). Yönetim ile eğitim yönetiminin bir getirisi olan eğitim yöneticiliği de bu profesyonelliği isteyen bir görevdir. Eğitim yöneticileri gelecek nesillerin yetişmesinde birinci dereceden sorumluluk taşımaktadır. Eğitim kurumunun varlığını sağlayan okul yöneticileri ile öğretmenlerin işbirliğidir. Bu yüzden okul yöneticisinin olumlu okul iklimini yaratmada üzerine düşen görevler sorumluluğunun önem derecesini göstermektedir.

Eğitim yönetiminde kullanılan araç-gereç gibi materyaller ve okulun donanımı da önemli bir yere sahiptir. Eğitim öğretim materyalleri etkin öğretimi sağlaması bakımından geliştirilmesi ve yenilikler ile bütünleştirilmesi gereken unsurlardır (Ilgar, 2005:14). Okul yönetimi birçok birimden oluşmaktadır: okul yönetici, öğretmen, öğrenci, memur, yardımcı personel bunlardan bazılarıdır. Bu görevlilerin bir bütünlük içinde hareket etmesi okul performansı açısından önemli kabul edilir. Bursalıoğlu 2008'de okulların özelliklerinden bazıları şu şekilde açıklamıştır (Bursalıoğlu, 2008: 33-36);

- Okulun ortaya koyduğu ürünü değerlendirmek bazen zor olabilmektedir. Ortaya konulan ürün zaman zaman karmaşık olabilmekte ve bunu değerlendirmek zor olabilmektedir.
- Okulların çevre ile bağlantıları okuldan okula değişkenlik gösterebilmektedir. Bu husus hazırlanacak olan çerçeve plan doğrultusunda okul yönetimlerinde yürütülerek etkili hale getirilebilmektedir.
- İnsan, okulun ana ürünüdür. Okul ana hedeflerinden biri insanı kendine ve topluma en faydalı olabilecek yetkinliğe getirmektir.
- Okul kurumunda birden çok birey olduğu için bu bireyler arasında yaşanabilecek kültürel ve siyasal farklılıkların yaratabileceği olumsuz durumların engellenmesi de okul yönetiminin sorumlulukları arasında yer almaktadır.
- Okulların çevre ile bağlantısı iyi olmalıdır. Zamanla okul tarafından yetiştirilen bir birey çevre de ve okul üzerinde etkili olabilmektedir. Bu dengeyi sağlayıcı unsur olarak da okul yönetimi sorumlu tutulabilir.
- Okullar belirli hedef ve amaçlar doğrultusunda yönetilmektedir. Bu amaç ve hedefleri kendi çıkarları doğrultusunda kullanacak bireyleri engellemek ve okul atmosferini olumlu düzeyde tutabilme konusunda da okul yönetimi sorumlu kabul edilebilir.
- Kültürel ve toplumsal mirasın aktarılmasında da önemli role sahip olan okulların bu durumu bilerek ve bu durumu daha iyi hale getirme çabası içinde hareket etmesi gereklidir.
- Okullar kendi içinde yarattığı örgüt iklimi ile yetiştirilen bireylerin zamanla başka bir kurumda yer alması sebebiyle de önemli yere sahiptir.

İnsanlık tarihine bakıldığında bilgi çeşitli aşamalardan geçerek günümüze ulaşmıştır. Bilgi günümüzde en çok ihtiyaç duyulan unsurlar arasındadır diyebiliriz. Dünyada uzun yıllardır yaşanan değişimler ile teknolojinin gelişmesi bilginin de teknoloji ile aktarılabilmesine olanak sağlamıştır. Yeni bir bilginin bulunması ile daha farklı bilgilerin bulunması adına temel oluşturulmaktadır. Bu durumda bilginin teknoloji ile birleşmesi ve hızla yayılması sonucu bu döneme bilgi çağı da denilebilmektedir (Yücel, 1997). Eğitim insanlığın var olduğu andan başlayıp günümüze kadar hayatımızın merkezinde olmuş ve farklı aşamalardan geçmiştir (Ertürk, 1975). Son yıllarda bilim ve teknoloji alanında yaşanan birçok gelişme her şeyi etkilediği gibi eğitim anlayışını da etkilemiş ve eğitime yüklenen anlamlarda birtakım değişikliklere neden olmuştur (Koçer, 1980; Odabaş, 2003). Dijital iletişim ve bilgi alışverişinin hızlı gelişmesi çok farklı ders tasarımlarının gelişmesini sağlamış ve uzaktan eğitim, uzaktan öğrenme gibi kavramları karşımıza çıkarmıştır (Ateş ve Altun, 2008; Valenta, Therriaut, Dieter ve Mrtek, 2001). Uzaktan eğitim, aynı sınıf ortamında olmayan öğrencilere, zamandan ve mekândan bağımsız olarak bilişim teknolojilerini kullanarak öğretim içeriğini ulaştırmaktır (Gökçe, 2008). Holmberg'e (1995) göre uzaktan eğitim, planlama, öğretim ve rehberlik boyutu bulunan, öğrenci ve öğretmenlerin aynı ortamda bulunma zorunluluğu olmayan bir süreçtir. Özsağır'a (2013) göre bilginin teknolojik araçlar sayesinde iletişim teknolojilerine yüklenebilmesi sonucu insanlar ve devletler bu bilgi akışından etkilenmektedir. Bu durumda devletlerin birçok kurumunda iletişim teknolojilerini kullanarak bilgi aktarımını hızlandırdığından bahsedilebilir. Devletler bu yolla kurumları ile daha hızlı iletişime geçebilmekte ve daha çabuk bilgi dönüşü alabilmektedir. Bu durumda devletlerin bilgi teknolojilerini aktif kullanması ve giderek geliştirmesi hem devlet gelişimi hem de bireylerin gelişimi açısından önemli görülmektedir. Devletin toplumuna karşı temel sorumluluklarından biri de bireylerin eğitimini sağlama konusunda çalışmaktır. Eğitim ihtiyacının karşılandığı kurumlar okullardır. Okulların günümüz teknolojik alt yapısıyla donatılması ve bilgi teknolojilerini aktif kullanabilmesi bireylerin daha iyi gelişimi önemlidir. Başaran'a (2003: 22) göre okullar, bir eğitim kurumu olmanın yanında yeni bilgilerin de belirli bellek sistemlerinde saklanabileceği ve yeri geldiğinde de öğrenen okul konumunda olmalıdır. Okullarda kurulacak bilgi sistemleri ile hem okul daha nitelikli olacak, hem de eğitim alan birey daha aktif eğitim alacaktır. Buradan hareketle devletlerin okullarını daha etkin hale getirmek ve daha iyi eğitime hazır hale getirmesi açısından bilgi teknolojileri imkânını okullara sağlaması beklenen bir durumdur. Devlet tarafından sağlanan imkânların yanı sıra okulların eğitim, yönetim ve denetiminden sorumlu olan okul yöneticilerinin de bilgi teknolojileri bakımından eğitilmiş hale getirilerek bu alanda daha etkili olmaları beklenen bir durumdur.

Normal sürecin dışında eğitimin aksadığı ya da yetersiz kaldığı durumlarda da uzaktan eğitim sistemi kullanılabilir. Doğal afetler (deprem, sel, yağmur, fırtına gibi kötü hava koşulları vb.), terör olayları ve salgın hastalıklar gibi eğitimin durmasına ya da aksamasına neden olan olaylar karşısında uzaktan eğitim uygulamalarıyla hızlı çözüm bulma yoluna gidilebilmektedir (Kahraman, 2020). Böyle kriz zamanlarında uzun döneme yayılan planlamalar yapabilmek ve bu planları uygulamaya geçirmek güçtür. 2019 yılının son ayında Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan şehrinde deniz ürünleri pazarında başlayan ve tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisi bu kriz zamanlarından biridir (Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Yamamoto ve Altun, 2020). Bulaşıcılığı oldukça yüksek olan bu virüs kısa zamanda başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyaya yayılmıştır (WHO, 2020). Türkiye'de ise 11 Mart 2020 tarihinden itibaren görülmeye başlamıştır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Tüm dünyaya yayılan bu salgın ülkeleri sağlık açısından,

ekonomik, sosyal ve kültürel açılardan olumsuz etkilediği gibi eğitsel olarak da zor bir duruma düşürmüştür (Çakın ve Akyavuz, 2020). Eğitimin aksamasına ve dünya genelindeki öğrencilerin en az %91'inin eğitime ara vermesine neden olan Koronavirüs salgını karşısında birçok ülke tarafından uzaktan eğitim bir çözüm aracı olarak devreye sokulmuştur (UN, 2020). Ülkemizde de tüm dünyada olduğu gibi Covid-19 salgınına karşı öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çevrimiçi platformlar ve uzaktan eğitim sistemleri aracılığıyla çözüm üretilmeye çalışılmıştır (Özer, 2020). Milli Eğitim Bakanlığı bu süreçte MEB ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) işbirliği ile uzaktan eğitim materyalleri hazırlamış ve ana platform olarak EBA'yı (Eğitimde Bilişim Ağı) seçerek gerekli bilgileri bu platform üzerinden paylaşmış, hızlı ve etkili çözümler üretmeye çalışmıştır (Sarı ve Sarı, 2020).

Eğitimin okullarda yürütülmesinden okul yöneticileri ve öğretmenler sorumludur. Ancak okulların eğitim için hazır hale getirilmesi, yürütülmesi ve denetlenmesi görevi başta okul yöneticilerinin sorumluluğundadır. Uzaktan eğitim sürecinde de eğitim planlanarak yürütülmesi konusunda okul yöneticileri sorumludur. Okul yöneticilerinin teknolojik açıdan kendilerini geliştirmiş olmaları burada önem kazanmaktadır. Çelikten'e (2002:65) göre eğitimin ülke bazında yürütülmesinden sorumlu kurumlar, teknolojik alanda okul yöneticilerinin gelişmesi ve bilgilerini güncelleştirmesi konusunda sorumludur.

Kaya'ya (1999: 49) göre bilgi teknolojilerini en iyi şekilde kullanabilen okul yöneticileri şüphesiz okulun yönetiminde de en iyi faydayı sağlayacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimin daha iyi getirilmesi için bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi çalışmaları yapılarak bu çalışmalar sonucunda okul yöneticilerine gerekli eğitimler sunulmalıdır. Bu şekilde okul yöneticilerinin uzaktan eğitim konusunda da daha bilgili ve etkili olarak süreci daha iyi yönlendirmesi beklenen bir durumdur.

Bu araştırmada, pandemi sürecinde okul yöneticilerine göre uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları çeşitli yönleri ile incelenecektir. Okul yöneticilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri doğrultusunda avantajları ve dezavantajlarından yola çıkarak uzaktan eğitimin faydalılığı konusuna cevap aranacaktır.

Günümüzde yaşanan covid-19 pandemisi bilgi teknolojilerinin kullanımının önemi göstermiştir. Salgın hastalık sebebiyle eğitim kurumlarında öğrenci ve öğretmenlerin bir araya gelememesi uzaktan eğitimin önemini gözler önüne sermiştir. Okul yöneticileri yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de yönetim ve denetim konusunda önemli yere sahiptir. Okul yöneticilerinin uzaktan eğitimde etkin olabilmeleri bilgi teknolojileri bakımından kendilerini geliştirmiş olmaları ile paraleldir. Uzaktan eğitim modelinde de yüz yüze eğitimde olduğu gibi yönetim ve denetiminden sorumlu kişiler, öğretmen ve öğrenciler aynı kişilerdir. Uzaktan eğitimde bu gruplardan okula gelerek eğitimin yönetilmesinden okul yöneticileri sorumlulardır. Okul yöneticileri eğitim yönetim görevlerini yerine getirirken teknoloji okuryazarlığı konusunda da yeterli seviyede olmalıdır. Uzaktan eğitimde planlamalar yapılırken pandemi şartlarında öğretmenler ile olan paylaşımlar da daha çok teknolojik programlar üzerinden yapılabilmektedir. Okul yöneticilerinin hem okul yönetim ve denetimi, hem teknoloji okuryazarlığı hem de öğrenci başarısının sağlanması ile devamsızlık durumlarını da göz önüne almaları gerekmektedir (Ross, 2010). Alan yazında uzaktan eğitim sistemi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, sistemin hem

olumlu hem de olumsuz yönlerinin olduğu sonucuna ulaşan farklı çalışmalar vardır (Birişçi, 2013; Doğan, 2020; Erfidan, 2019; Eroğlu ve Kalaycı, 2020; Karakuş vd., 2020; Odabaş, 2003). Ayrıca okul yöneticileri ile ilgili yapılan çalışmalar Maden (2021) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitim okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmada amaç uzaktan eğitim döneminde işlenen derslerin durumunu anlamlandırmak olmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu 41 okul yöneticisi ile öğretmen oluşturmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilirken olgu bilim (fenomenoloji) deseninden yararlanılmıştır. Araştırmada veri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, uzaktan eğitimin başlarında planlama sorunlarının yaşandığı, öğrenci ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde teknolojik eksiklikler yaşadığı ve yine uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının olduğu yönünde bulgulara ulaşılarak önerilerde bulunulmuştur. Külekçi, Akyavuz ve Çakın (2020) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin covid-19 salgınının eğitime yönelik etkilerini araştırarak sürecin nasıl yönetildiğine dair fikir edinmek amaç edinilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninden yararlanırken, araştırmanın çalışma grubunu çeşitli okul kademelerinde çalışmakta olan 37 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmada verilerin toplanması için görüşme formu kullanılırken verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonunda ise okul yöneticilerinin iletişim, teknoloji eksikliği, öğretmen motivasyon eksikliği konusunda sorunlar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul yöneticileri uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerle sürekli irtibat halinde olduklarını belirtmişlerdir. Çağlar ve Kılınç (2020) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitime ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Adıyaman ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışmakta olan 20 okul yöneticisi oluştururken verilerin toplanmasında görüşme formundan yararlanılmış ve veriler çözümlenirken betimsel analiz tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma sonunda ise okul yöneticileri uzaktan eğitime yönelik ekonomiklik, zaman tasarrufu gibi olumlu görüşleri dile getirirken, olumsuz olarak devamsızlık durumlarını, teknolojik alet yetersizliğini ve yönetimsel- denetimsel sıkıntıların yaşanabildiğini dile getirmişlerdir. Buradan hareketle bu çalışmada pandemi sürecinde uzaktan eğitimin okul yöneticileri bakımından avantaj ve dezavantajları tespit edilmeye çalışılarak önerilerde bulunulacaktır. Ayrıca bu araştırma ile uzaktan eğitimin çeşitli yönlerine değinilerek yapılacak yeni çalışmalara da katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple çalışmada covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının okul yöneticilerine göre pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç bağlamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin salgın hastalık, pandemi ve corona kavramlarına yönelik bilgileri nelerdir?
2. Okul yöneticilerinin covid-19 pandemi öncesi uzaktan eğitime yönelik bilgileri ve haberdar oldukları uzaktan eğitim platformları nelerdir?
3. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin avantajları nelerdir?
4. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajları nelerdir?
5. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir?

6. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümü 5 başlıkta açıklanmıştır. Araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin elde edilme süreci ve verilen analizinden oluşmaktadır.

2.1. Araştırma modeli

Araştırmada okul yöneticilerinin covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajlarına ilişkin görüşlerini anlamak ve değerlendirmek için nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Nitel araştırmalar günümüzde giderek sayısı artan sosyal bilim araştırmalarında daha çok kullanılmaktadır (Onat ve Kocabıyık, 2015:55). Nitel araştırma yönteminin içerisinde yer alan olgu bilim (fenomenoloji) deseni daha çok kişisel görüşlerden yararlanarak genel bir yargıya varmada kullanıldığından olgu bilim deseninden yararlanılacaktır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre kişilerden yaşam tecrübeleri ve şahsi görüşlerinden yola çıkarak bu tekil görüşlerin üzerinden anlamakta zorluk çektiğimiz olguları genel yargılarla ortaya çıkarırız ve var olan olgu üzerinden daha derin ve kesin bilgilere ulaşabiliriz.

Olgu bilim deseni ile yapılan çalışmalarda üzerinde durulan asıl nokta bireylerarası farklılıkların olduğu bir konu üzerinde çalışılarak bu konu üzerinde daha bilimsel ve kesinlik taşıyan sonuçlara ulaşmak, olguyu yordamak ve geleceğe yönelik katkılar sağlamak esas kabul edilebilir (Patton, 2018). Bu çalışmada fenomenoloji deseninden yararlanma yoluna gidilmesindeki asıl amaç, okul yöneticilerinin pandemi sürecinde eğitimde uygulanan uzaktan eğitimin avantajlarına ve dezavantajlarına yönelik görüşlerinden yararlanarak genel bir yargıya vararak açıklamalarda bulunabilmektir. Ayrıca araştırma sonunda konu ile ilgili alan yazına katkılar sağlayabilmekte edinen amaçlar arasındadır.

2.2. Çalışma grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilirlik ve uygun durum hususlarından yola çıkarak (Yıldırım ve Şimşek, 2018), amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme çeşidi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kayseri'de İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı kurumlarda aktif olarak çalışan 16 okul yöneticisi oluşturmuştur. 16 okul yöneticisinden 8'i erkek, 8'i ise kadındır. Çalışmada ölçüt örnekleme kullanmada amaca uygun bir başka durum ise konu ile ilgili kişilerin belirlenmesine uygun olmasıdır (Büyüköztürk vd., 2012). Ölçüt örnekleme türünde en önemli hususlardan biri de çalışmanın sürekli aynı kişiler ile yürütülerek tamamlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışma grubunda yer alan okul yöneticilerinin demografik özelliklerine Tablo 1.'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

	F	(%)
Cinsiyet		
Kadın	8	50
Erkek	8	50
Yönetici Ünvanı		
Okul Müdürü	8	50
Okul Müdür Yardımcısı	8	50
Okul Yöneticiliğindeki Hizmet Süresi		
1-5 yıl	2	12,5
6-10 yıl	2	12,5
11-15 yıl	6	37,5
15 yıl üzeri	6	37,5
Okul Yöneticilerinin Yaşı		
30 yaş ve daha küçük	1	6,25
31-40 yaş	3	18,75
41-50 yaş	6	37,5
51 yaş ve üstü	6	37,5
Çalışılan Okul Kademesi		
AnaOkulu	2	12,5
İlkokul	6	37,5
Ortaokul	6	37,5
Lise	2	12,5

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada aynı konuya hâkim olan ve durumu yaşayan kişilerin görüşlerinden yola çıkarak olgunun farkına varmak ve detaylı bir analiz yapabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşüne sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları sayesinde aynı konuya hâkim olan ve benzer durumlarda olan kişilerin görüşlerinin belirlenebilmesi daha kolay ve sağlıklı olabilmektedir (Patton, 2018).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken bazı sorular elenerek güvenilir sorular üzerinden araştırmaya devam edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun soruları iki bölümden

oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma grubunda yer alan okul yöneticilerinin demografik özelliklerine dair sorular yer alırken ikinci bölümünde ise okul yöneticilerinin uzaktan eğitime ilişkin avantajlı ve dezavantajlı gördükleri durumları belirlemeye yönelik soruları yer almaktadır. Covid-19 pandemisi sürecinde okul yöneticilerine göre uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajlarının incelendiği araştırmanın yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular şu şekilde belirlenmiştir:

1. Salgın hastalık, pandemi ve corona kavramları ile ilgili bilgileriniz nelerdir? Anlatır mısınız?
2. Okul yöneticisi olarak covid-19 pandemi başlamadan önce uzaktan eğitime ilişkin bilgileriniz ne düzeydeydi ve hangi uzaktan eğitim platformlarından haberdardınız?
3. Okul yöneticisi olarak uzaktan eğitimin avantajları size göre nelerdir? Anlatır mısınız?
4. Okul yöneticisi olarak uzaktan eğitimin dezavantajları size göre nelerdir? Anlatır mısınız?
5. Okul yöneticisi olarak uzaktan eğitim döneminde öğretmenler ile iletişim kurmada ne tür sorunlar yaşadınız, açıklar mısınız?
6. Okul yöneticisi olarak uzaktan eğitim döneminde öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmada ne tür sorunlar yaşadınız, açıklar mısınız?

2.4. Verilerin Elde Edilme Süreci

Covid-19 pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajlarını okul yöneticileri bakımından anlayabilmek için hazırlanan ve uzman görüşü alınan yarı yapılandırılmış görüşme formu pandemi şartları nedeniyle okul yöneticilerine mail yoluyla ulaştırılmıştır. Çalışmaya ilişkin bilgilendirmeler okul yöneticilerinin görüşlerine başvurulmadan önce sanal ortamda yapılmıştır. Daha sonra görüşme formları yine mail yoluyla toplanmıştır. Okul yöneticilerine görüşme formu yönlendirilmeden önce kişisel verilerinin herhangi bir yerde yayınlanmayacağı bilgisi verilerek çalışmaya güvenirlilik ve objektiflik kazandırılmaya çalışılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan okul yöneticilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri içerik analizi yapılarak betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde çalışma grubundaki bireylerin görüşlerinden yola çıkarak bazı temalar oluşturulup ve kodlama yoluyla belirgin hale getirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Buradan hareketle okul yöneticilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri bazı temalar halinde çeşitli kodlarla çözümlenmiş ve çalışma grubunda yer alan okul yöneticileri de cinsiyetlerine göre E1, K1 şeklinde kodlar ile belirtilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Kayseri İlinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan okul yöneticilerinin uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Okul Yöneticilerinin Salgın Hastalık, Pandemi Ve Covid-19 Kavramlarına Yönelik Bilgileri Nelerdir? Alt Problemine Yönelik Bulgular

Okul yöneticilerinin salgın hastalık, pandemi ve covid-19 kavramları hakkında bilgilerinin neler olduğu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 2.' de gösterilmiştir

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin Salgın Hastalık, Pandemi ve Covid-19 Kavramlarına Yönelik Bilgileri

Salgın Hastalık, Pandemi ve Covid-19 Kavramlarına Yönelik Bilgileri	N	%
Salgın Hastalık		
Ağır sonuçlar doğurabilir	15	93,75
Toplumun genelini etkiler	15	93,75
Hayat kalitesini düşürmesi	14	87,5
Toplum sağlığına olumsuz etkisi	11	68,75
Pandemi		
Küresel salgın	10	62,5
Tüm insanlığı olumsuz etkiler	9	56,25
Sosyo ekonomik olarak ülkeler olumsuz etkilenir	7	43,75
Dünya genelinde eğitim aksar	7	43,75
Covid		
Bulaş yolu ile yayılan hastalık	13	81,25
Kitlesel ölümlere neden olur	12	75
Daha önce bilinmeyen bir hastalık	11	68,75
Hızlı yayılır	11	68,75
Çeşitli türleri vardır	9	56,25
Tedavi imkânının henüz bulunmaması	5	31,25
Virüs kaynaklı bulaşıcı bir hastalıktır	5	31,25

Tablo 2. incelendiğinde, okul yöneticilerinin salgın hastalık, pandemi ve corona kavramları hakkında ki bilgilerinin neler olduğu sorusuna, salgın hastalık kavramı ile ilgili, 15 katılımcı ağır sonuçlar doğurabileceği, 15 katılımcı toplumun genelini etkilediği, 14 katılımcı hayat kalitesini düşürdüğü, 11 katılımcı toplum sağlığına olumsuz etkisinin olduğunu söylerken, okul yöneticileri pandemi kavramı hakkında, 10 katılımcı küresel bir salgın olduğu, 9 katılımcı, tüm insanlığı olumsuz etkilediği, 7 katılımcı sosyo- ekonomik olarak ülkeler olumsuz etkilendiği, 7 katılımcı ise dünya genelinde eğitimin aksadığını söylerken, corona kavramına ilişkin ise, 13 katılımcı bulaş yolu ile yayılan hastalık olduğu, 12 katılımcı kitlesel ölümlere neden olduğu, 11 katılımcı daha önce bilinmeyen bir hastalık olduğunu, 11 katılımcı hızlı yayılım gösterdiğini, 9 katılımcı çeşitli türlerinin olduğunu 5 katılımcı tedavi imkânının henüz bulunmadığı ve 5 katılımcı ise corona kavramını virüs kaynaklı bulaşıcı bir hastalık olarak tanımlamıştır. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

E8: Toplumun genelini etkileyen ve önü alınmazsa ağır sonuçlar içerecek hastalık.

E1: Koronavirüs hastalığı, yeni keşfedilen bir koronavirüsün neden olduğu bulaşıcı hastalıktır.

K5: Salgın hastalık ve pandemi koronavirüs tarafında hızla yayılan ve tüm insanlığı etkileyen bir hastalıktır.

K7: Bulaşma hızı yüksek olan hastalıktır. Pandemi dünya geneli olan salgın hastalıktır. Corona 2019 yılı sonlarında Çin de baş gösteren virüs yolu ile bulaşan daha sonra durdurulamayarak pandemiye dönüşen hastalık ismidir.

E7: Salgın hastalık: Belirli İnsan topluluklarında görülen. Belli dönemlerde gerçekleşen hastalık. Pandemi: Çok fazla insanı etkisi altına alan küresel salgın hastalık Corona: Daha önce bilinmeyen bir hastalık türüne verilen isimdir. Bu hastalık solunum yolu enfeksiyonuna etki ederek, kitlesel ölümlere neden olmaktadır. Çeşitli türleri vardır.

3.2. Okul Yöneticilerinin Covid-19 Pandemisi Öncesi Uzaktan Eğitime Yönelik Bilgileri ve Haberdar Oldukları Uzaktan Eğitim Platformları Nelerdir? Alt Problemine Yönelik Bulgular

Okul yöneticilerin covid-19 pandemisi öncesi uzaktan eğitime yönelik bilgileri ve haberdar oldukları eğitim platformlarının neler olduğu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Okul Yöneticilerinin Covid-19 Pandemisi Öncesi Uzaktan Eğitime Yönelik Bilgileri ve Haberdar Oldukları Uzaktan Eğitim Platformları

Covid-19 Pandemisi Öncesi Uzaktan Eğitime Yönelik Bilgileri ve Platformları	N	%
Yeterli düzeyde bilgiye sahip değildim	16	100
Pandemiden önce okulumuzda kullandığımız platform vardı	15	93,75
Daha önce bilgim yoktu	15	93,75
Uzaktan eğitimin yaygınlaşacağını düşünürdüm	13	81,25
Üst düzey		
Uzaktan Eğitim Platformları		
Açıköğretim platformları	12	75
Trt	8	50
Eba	7	43,75
Google classroom	7	43,75
Hangoust	5	31,25
Connet	5	31,25
Youtube	4	25
Zoom	4	25

Tablo 3. incelendiğinde, okul yöneticilerinin covid-19 pandemi öncesi uzaktan eğitime yönelik bilgileri ve haberdar oldukları eğitim platformlarının neler olduğu sorusuna, 17 katılımcı yeterli

düzye bilgiye sahip değıldim, 15 katılımcı pandemiden önce okulumuzda kullandığımız platform vardı, 15 katılımcı daha önce bilgim yoktu, 13 katılımcı yüzyüze eğitimin önemi anlaşıldığı, 13 katılımcı uzaktan eğitimin yaygınlaşacağını düşünürdüm şeklinde covid-19 pandemisinden önceki bilgilerinin neler olduğunu belirtirken haberdar oldukları uzaktan eğitim platformları için ise, 12 katılımcı açık öğretim platformları, 8 katılımcı trt, 7 katılımcı eba, 7 katılımcı Google classroom, 5 katılımcı hangoust, 5 katılımcı connet, 4 katılımcı youtube, 4 katılımcı ise zoom gibi platformlardan haberdar oldukları şeklinde görüş belirtmiştir. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

K2:Uzaktan eğitimin popülerleşeceğini düşünüyordum, özellikle youtube platformuna video ders yükleyip yazdığı kitaplar ile eşgüdümlü dersler anlatan hocaları görünce akademik olarak uzaktan eğitimin gelişeceğini düşünüyordum. Bildiğim platformlar ise genelde açık öğretim lisesinin ve açık öğretim üniversitede ki platformlar.

E3: Üst düzey Zoom, connect, hangouts, google classroom.

K5: Daha önce herhangi bir platformdan eğitim verilmediği için hangi kanalla verileceği bilinmiyordu ancak ebadında üzerinde uzaktan eğitimin verileceğini düşünüyordum.

E6: Pandemi süresinden önce uzaktan eğitim araçlarının ve bunların işlevsel kullanımı hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi değildik. Pandemi sürecinde ise bu araçların daha etkin kullanıldığını gözlemlemiş olduk.

K1: Orta düzeydeki daha sonra bilgilerimizi ilerletip güncelledik ve kullandık. Trt, aöf, tv, Youtube.

3.3. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitimin Avantajları Nelerdir? Alt Problemine Yönelik Bulgular

338

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin avantajlarının neler olduğu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 4 'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Okul Yöneticilerine Göre Uzaktan Eğitimin Avantajları

Uzaktan Eğitimin Avantajları	N	%
Eğitim materyalleri kolay ulaştırabildik	13	81,25
Pandemi sürecinde riski en aza indirdi	12	75
Bulaş riskini azaltmaktadır	12	75
Belirli bir zamana bağlı kalmama	11	
Kolay ulaşılabilir	10	62,5
Ekonomik	9	56,25
İşlevsel	9	56,25
Teknolojiyi yakından tanıma	7	43,75
Okul içinde gerçekleşen akran zorbalığı ile karşılaşılma	7	43,75
Yüz yüze eğitime takviye olarak kullanılabilir	7	43,75
Dijital eğitim platformlarını daha etkin kullanma	5	31,25
Öğrenciler yeni hobilere vakit ayırabildiler	3	18,75

Tablo 4. incelendiğinde, Okul yöneticilerinin uzaktan eğitimin avantajlarının nelerdir sorusuna, 13 katılımcı eğitim materyalleri kolay ulaştırabildik, 12 katılımcı pandemi sürecinde riski en aza indirdi, 12 katılımcı bulaş riskini azaltmaktadır, 11 katılımcı belirli bir zamana bağlı kalmama, 10 katılımcı kolay ulaşılabilir, 9 katılımcı ekonomik, 9 katılımcı işlevsel, 7 katılımcı teknolojiyi yakından tanıma, 7 katılımcı okul içinde gerçekleşen akran zorbalığı ile karşılaşmadı, 7 katılımcı yüz yüze eğitime takviye olarak kullanılabilir, 5 katılımcı dijital eğitim platformlarını daha etkin kullanma ve 3 katılımcı ise öğrencilerin yeni hobilere vakit ayırabildikleri yönünde görüş belirtmiştir. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

E1: Normal eğitime takviye olarak yapılacak olursa öğrencilerin anlamadığı konularda öğretmen ve ders ulaşımını kolaylaştıracaktır diye düşünüyorum.

K2: Teknolojiyi daha yakından tanınmasını sağlaması, eğitim öğretimin belli bir zamana sığdırmaktan çıkarması, daha ekonomik olması.

E4: Uzaktan eğitim, pandemi sürecinde en yaygın ve riski en az olan bir eğitim sürecidir. Öğrenciler kendi aileleri içerisinde eğitimlerine devam etmektedirler.

E5: Bulaş riskini azaltması her yerde eğitimin devamını sağlaması.

E6: Dijital ortamda eğitim materyalleri daha kolay öğrenciye ulaştırılabildi. Ekonomi açısından uzaktan eğitim işlevseldi.

3.4.Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitimin Dezavantajları Nelerdir? Alt Problemine Yönelik Bulgular

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajlarının neler olduğu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 5.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Okul Yöneticilerine Göre Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	N	%
Devamsızlık	12	75
Öğrenci etkileşiminin azalması	11	68,75
Genel ağ problemleri	10	62,5
Teknolojik altyapı sıkıntıları	10	62,5
Fırsat eşitsizliği	10	62,5
Geri dönüt alamama	9	56,75
Göz teması kuramama	9	56,75
Sınıf ortamı kuramama	8	50
Otorite kuramama	8	50
Ekran maruziyeti	7	43,75
Ders içi performansı ölçmede yaşanan sıkıntılar	5	31,25
Teknoloji bağımlılığı	5	31,25
Veli etkileşiminin zayıflaması	5	31,25
Pedagojik olarak gelişimi olumsuz etkilemiştir	4	25

Öğrencilerin sosyalleşme sıkıntısı yaşaması	4	25
Duyusal süreçleri gözlemlemek zorlaştı	4	25
Ders saatlerinin kısa olması	3	18,75
Öğrencilerin sosyal medyaya ilgilerinin artması	3	18,75
	2	12,5
	2	12,5

Tablo 5. incelendiğinde, okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajlarının neler olduğu sorusuna, 12 katılımcı öğrencilerin devamsızlık yapmaları, 11 katılımcı öğrenci etkileşiminin azalması, 10 katılımcı genel ağ problemlerinin yaşandığı, 10 katılımcı teknolojik altyapı sıkıntıları yaşandığı, 10 katılımcı fırsat eşitsizliği yaşandığı, 9 katılımcı öğrencilerden geri dönüt alamadıklarını, 9 katılımcı öğrencinin derse sadece fiziksel olarak katılıp dersi dinlemediği, 9 katılımcı öğrenciler ile göz teması kuramadıklarını, 8 katılımcı sınıf ortamı kurulamadığını, 8 katılımcı öğretmenlerin otorite kuramakta zorlandıklarını söylerken, 7 katılımcı öğrencilerin ekran maruziyeti yaşadığını, 5 katılımcı ders içi performansı ölçmede yaşanan sıkıntılar olduğunu, 5 katılımcı teknoloji bağımlılığına neden olduğunu, 5 katılımcı veli etkileşiminin zayıfladığını, 4 katılımcı pedagojik olarak öğrenci gelişimini olumsuz etkilediği, 4 katılımcı öğrencilerin sosyalleşme sıkıntıları yaşadığı, 3 katılımcı duyusal süreçleri gözlemlemenin zorlaştığını, 2 katılımcı ders saatlerinin kısa olduğunu belirtirken 2 katılımcı ise öğrencilerin sosyal medyaya ilgilerinin arttığı yönünde görüş belirtmiştir. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

K1: Devamlılık olmuyor, teknik problemlerden dolayı zaman kaybı yaşanıyor, öğrencilerin sürekli bilgisayar veya tablet karşısında olması onları daha fazla ekran bağımlısı haline getiriyor.

340

K5: Öğrencilerin sosyalleşme sıkıntısı yaşaması, öğretmenlerin kontrol etme sorunu olması, ders saatlerinin kısa olması, herkesin eşit seviyede imkânlardan yararlanamaması.

E7: Uzaktan eğitimin dezavantajlarını sıralamak gerekirse birincisi teknoloji araçlarının ve internet erişiminde yaşanan zorluklar olarak belirtebiliriz. E2: Öğrencilerden anında dönüt alamamak göz teması kuramamak sınıf iklimi sağlayamamak otorite eksikliği.

E6: Öğrenci devamsızlıkları takip edilemedi. Öğrenci ve veli iletişimi zayıfladı. Uzaktan eğitimde okul disiplininin de sorunlar yaşandı.

3.5. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir? Alt problemine yönelik bulgular

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir sorusu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenler ile İletişim Kurmada Yaşadıkları Sorunlar

Öğretmenler ile İletişim Kurmada Yaşadıkları Sorunlar	N	%
Etkili iletişimin azalması	13	81,25
İletişim kurmak süreçlerinde zorluklar yaşadım	13	81,25
Toplantılarda ki ciddiyetin azalması	12	75
Zoom gibi programları kullanmada sıkıntılar yaşandı	11	68,75
Uzaktan eğitime alışma konusunda sıkıntılar yaşandı	10	62,5
Öğretmenlerin uzaktan eğitimi önemsememesi	10	62,5
Öğretmenlerin uzaktan derslere plansız katılması	9	56,25
Öğretmenlerin derslere yüz yüze eğitime göre daha az önem vermesi	9	56,25
Sorun yaşamadım	8	50

Tablo 6. incelendiğinde, okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir sorusuna, 13 katılımcı etkili iletişimin azaldığı, 13 katılımcı iletişim kurmak süreçlerinde zorluklar yaşadığı, 12 katılımcı toplantılarda ki ciddiyetin azaldığı, 11 katılımcı zoom gibi programları kullanmada sıkıntılar yaşandığı, 10 katılımcı uzaktan eğitime alışma konusunda sıkıntılar yaşandığı, 10 katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitimi önemsemediği, 9 katılımcı öğretmenlerin uzaktan derslere plansız katıldığı, 9 katılımcı öğretmenlerin derslere yüz yüze eğitime göre daha az önem vermesi ve 8 katılımcı ise sorun yaşamadığı yönünde görüş belirtmiştir. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

E4: İletişimin olmazsa olmazlarından jest mimikler, beden dili, göz teması gibi önemli kavramların olmayışı etkili iletişimi azalttı. Ayrıca kişilerin bilgisayar veya telefon başında toplantı katılmasında ciddiyet azaldı.

K2: Öğretmenlerden yüz yüze eğitimden olduğundan farklı sorunlar ortaya çıktı, öğrencilerin yeteri kadar derse katılmadığı ya da öğrenci seviyelerinin belirlemedeki sıkıntılar gibi.

K1: Uzaktan eğitim araçlarından yararlanılsa bile yüz yüze olmak iletişimde kolaylık sağlamaktadır.

E6: Çok sorun yaşamadım öğrenciler ile iletişimde zorlandıklarını söylediler.

K3: Öncelikle yeni bir süreç olduğundan online derse alışmak öğretmenlerimiz açısından biraz zor oldu. Zoom gibi uygulamalarda uygulamada sorun yaşayan öğretmenlerimize yardımcı olduk.

3.6. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenciler ve Veliler İle İletişim Kurmada Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir? Alt Problemine Yönelik Bulgular

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir sorusu sorulmuş ve ulaşılan bulgular Tablo 7.'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenciler ve Veliler ile İletişim Kurmada Yaşadıkları Sorunlar

Öğrenciler ve Veliler ile İletişim Kurmada Yaşadıkları Sorunlar	N	%
Veliler ile Yaşanılan Sorunlar		
Teknoloji kullanma noktasında sıkıntılar yaşadık	12	75
İlgisiz veliler ile karşılaştık	12	75
Sorumluluk almaktan kaçınması	12	75
Uzaktan eğitimin faydalı bulunmaması	9	56,25
Teknik imkân ve bilgi eksikliği	8	50
Veliler ile iletişim konularımız dersten daha çok öğrenci psikolojisi oldu	7	43,75
İnternetin yetersiz olmasından kaynaklı iletişim sıkıntıları	6	37,5
Öğrenciler İle Yaşanılan Sorunlar		
Öğrencilerin derse katılımının düşük olması	13	81,25
Kardeş sayısı fazla olan öğrencilerde derse katılım düştü	12	75
Okuldan uzak kalmak öğrencilerin motivelerini düşürdü	12	75
Öğrencilerin derse odaklanamaması	11	68,75
Zaman zaman iletişimde kopukluklar yaşadık	10	62,5
Öğrencilerin süreci ciddiye almaması	9	56,25

Tablo 7. incelendiğinde, okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmada yaşadıkları sorunlar nelerdir sorusuna, 12 katılımcı veliler ile teknoloji kullanma noktasında sıkıntılar yaşadık, 12 katılımcı ilgisiz veliler ile karşılaştık, 12 katılımcı velilerin sorumluluk almaktan kaçınması, 9 katılımcı velilerin uzaktan eğitimi faydalı bulmaması, 8 katılımcı velilerin teknik imkân ve bilgi eksikliği olduğu, 7 katılımcı veliler ile iletişim konularımız dersten daha çok öğrenci psikolojisi olduğu, 6 katılımcı ise internetin yetersiz olmasından kaynaklı veliler ile iletişim sıkıntıları yaşadığı yönünde görüş belirtirken, okul yöneticilerinin öğrenciler ile yaşadığı sıkıntılara ise 13 katılımcı öğrencilerin derse katılımının düşük olması, 12 katılımcı kardeş sayısı fazla olan öğrencilerde derse katılımın düştüğünü, 12 katılımcı okuldan uzak kalmak öğrencilerin motivelerini düşürdüğünü, 11 katılımcı öğrencilerin derse odaklanmadığını, 10 katılımcı zaman zaman iletişimde kopukluklar yaşadığını ve 9 katılımcı ise öğrencilerin süreci ciddiye almadığı yönünde görüş belirtmiştir. Okul yöneticilerine ait bazı ifadeler şöyledir:

E1: Özellikle ilgisiz velilere ve öğrencilere ulaşmakta çok büyük problemler yaşadık, teknoloji kullanımını bilmeyen veliler uzaktan eğitime öğrencilerin erişiminde problemler yaşandı, devam zorunluluğunun olmamasından dolayı öğrencilerde keyfi olarak derse girmeme gibi problemler oluştu.

K2: Öğrencilerin duygusal olarak okuldan uzaklaşması en büyük problem oldu veliler içinde uzaktan eğitimin öğrencilere faydası olmadığı konusunda sıkıntılar yaşandı.

K3: Okul yöneticisi olarak uzaktan eğitimde öğrenci ve velilerle iletişim zorlukları yaşanmıştır. Öğrencilerin bazılarının iletişim araçlarının olmayışı velilerin de uzaktan eğitim ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmayışı okul yöneticilerini bu konuda zor duruma sokmaktadır.

E4: Tablet internet sıkıntısı bulunan coğrafyadan dolayı kardeş sayısı fazla teknik imkân tablet pc sıkıntısı ve çocukların ders vakitlerini takip etmekte isteksiz olmalarıdır.

E8: Öğrenciler ile yüz yüze iletişim kuramadığımızdan aramızdaki ilişki eskiye nazaran biraz zayıfladı. Biliyoruz ki eğitim sektöründe; göz teması duygusal bağlılık yüz yüze de daha fazladır. Özellikle ilköğretim öğrencilerinde bu çok daha fazladır. Veliler ile iletişimde; çocuklardaki derse, okula olan ilgi azaldığından daha çok onların psikolojik yönleriyle ilgili görüşmeler, pandeminin sosyal yasama etkisi gibi konular ön plana çıkmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Pandemi sürecinde uzaktan eğitimin okul yöneticileri açısından avantajlarının ve dezavantajlarının değerlendirildiği çalışmada okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda ulaşılan bulgulara bağlı sonuçlar şu şekildedir:

Birinci alt problemde yer alan okul yöneticilerinin salgın hastalık, pandemi ve covid 19 kavramları ile ilgili temel görüşlerinden salgın hastalığın, ağır sonuçlarının olduğu, toplumun genelini etkilediği; pandeminin, küresel salgın olduğu ve tüm insanlığı olumsuz etkilediği; covid 19 ise bulaş yoluyla yayılan hastalık, hızlı yayıldığı ve kitlesel ölümlere sebebiyet verdiği bulgularından yola çıkarak okul yöneticilerinin bu kavramlara genel olarak hakim oldukları sonucuna ulaşılabilir. Uyar (2020) tarafından uzaktan eğitim alanında yapılan ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı bir başka çalışmada da sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu kavramlara hakim oldukları sonucuna ulaşılırken bu sonucun çalışma ile benzerlik taşıdığı söylenebilir.

İkinci alt problemde okul yöneticilerine covid-19 pandemisi öncesinde uzaktan eğitime yönelik bilgileri ve haberdar oldukları uzaktan eğitim platformları sorulmuştur. Okul yöneticilerinin çoğunluğunun covid-19 öncesinde uzaktan eğitim ile ilgili yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılırken covid-19 öncesinde uzaktan eğitim ile ilgili az sayıda platformdan haberdar oldukları sonucuna da ulaşılmıştır. Bu durumda covid-19 öncesinde eğitimden en üst düzeyde sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığının yeterli uzaktan eğitim hizmet içi seminerleri düzenlemediği veya etkin bir eğitim gerçekleştirmediği soruları akla gelmektedir. Bu durum araştırılması gereken bir sorun olarak görülmektedir. Maden (2021) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin görüşlerine göre covid-19'un başlarında okul yöneticilerinin uzaktan eğitim

platformlarını kullanmada sorunlar yaşadığı sonucu ortaya çıkmış ve bu durumda bu araştırmayı destekler nitelikte sayılabilir.

Üçüncü alt problemde okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili başta materyal kullanımının iyileşmesi, hastalığın bulaş riskinin azalması, ekonomik ve işlevsel olması, zaman ve mekâna bağlılıktan kurtulması gibi bulgulardan yola çıkarak uzaktan eğitim avantaj sağlayan bir eğitim platformudur diyebiliriz. Çağlar ve Kılınç (2020) tarafından yapılan benzer bir araştırmada da okul yöneticileri uzaktan eğitimin olumlu yönlerini benzer görüşlerle açıklamış ve bu durumda çalışmayı desteklemektedir.

Dördüncü alt problemde okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitimin dezavantajları ile ilgili başta öğrenci devamsızlığı, öğrenci-öğretmen etkileşiminin azalması, genel ağ problemleri, teknolojik alt yapı problemleri, eğitimde fırsat eşitsizliği gibi bulgulardan yola çıkarak uzaktan eğitim konusunda ülkemizde aşılması gereken birçok unsurun olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Yapılan benzer bazı araştırmalarda da (Çağlar ve Kılınç, 2020; Uyar, 2020; Maden, 2021) benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumda dünyada hala covid-19 pandemisi devam ettiği ve yeni pandemilerin de olabileceği düşünüldüğünde ülkemizin uzaktan eğitim ile ilgili eksiklerini gidermesi önemli bir husus olarak görülmektedir.

Beşinci alt problemde okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile iletişim kurmada yaşanan sorunlar ile ilgili başta etkili iletişimin azalması, toplantılardaki ciddiyetin azalması gibi bulgulardan yola çıkarak uzaktan eğitim döneminde okul yöneticilerinin öğretmenler ile iletişimin zayıfladığı sonucunu çıkarabiliriz. Ayrıca öğretmenler ile bu süreçte sorun yaşamayan okul yöneticilerinin olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Altıncı alt problemde ise okul yöneticilerinin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmada yaşanan sorunlar ile ilgili velilerin ilgisiz kalmaları, sorumluluk almaktan kaçınmaları, uzaktan eğitimi faydalı bulmamaları gibi bulgulardan yola çıkarak ebeveyn eğitiminin uzaktan eğitim için de gerekli olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Öğrenciler ile iletişim bakımından ise okul yöneticileri, öğrencilerin teknik yetersizlikleri ve alt yapı eksikliği ile derslere olan tutumu konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmiş ve bu durumda uzaktan eğitim konusunda daha fazla eğitim ve çalışmanın gerekliliğini düşündürmektedir.

5. ÖNERİLER

Çalışmanın sonuçları ve yöntemi açısından uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olarak aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir:

- Uzaktan eğitim döneminde kazanılan beceriler yüzyüze eğitim sürecinde de belirli oranlarda kullanılmaya devam edilmesi yönünde düzenlemeler yapılabilir.
- Velileri sürece dahil edebilmek amacıyla onlarla ayrı veli görüşmeleri düzenlenebilir.

- Uzaktan eğitim sürecinde paydaşlar açısından bazı alt yapı, teknik, donanım ve beceri eksikliklerinin yaşandığı belirlendiğinden dolayı, Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri tarafından uzaktan eğitimle ilgili çeşitli hizmet içi eğitimler ve alt yapı desteği sağlanabilir.
- Uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik akademik çalışmalar yapılarak eğitim ortamlarında dezavantajların azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Çalışmada nitel araştırma yöntem kullanılmıştır. Yapılacak diğer çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yeni veriler elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Aytaç, T. (2006). *Eğitimde Bilişim Teknolojileri*. Ankara: Asil Yayıncılık.

Başaran, K. (2003). *Bilişim Toplumunda Temel Gelişmeler ve Sorunlar Bilişim Toplumu Sürecinde Türkiye’de Durum Saptamasına İlişkin Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bostancı, H. (2010). *Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlikleri açısından incelenmesi. Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.*

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.

Bursalıoğlu, Z. (2008). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Casey, D. M. (2008). The historical development of distance education through technology. *TechTrends*, 52(2), 45-51.

Celep, C. ve Çetin, B. (2003). *Bilgi Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çağlar, Ç. ve Kılınc, A. (2020). Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 8 (110), 69-94.

Çelikten, M. (2002). Okul müdürlerinin bilgisayar kullanma becerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 155, 182-190.

Dağıstan, U. (2013). *Bilgi Çağı ve Modern Liderlik Teorileri*. T.C. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Fındıkçı, İ. (2012). *Hizmetkâr Liderlik Bir Gönül Yolculuğu (3. Baskı)*. İstanbul: Alfa

Yayımları.

İlgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Kaya, Y. K. (1999). *Eğitim Yönetimi 7. Baskı*. Ankara: Bilim Yayıncılık.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Koçel, T. (2015). *İşletme Yöneticiliği, 16.Baskı*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Külekçi Akyavuz, E. ve Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.

Maden, H. (2021). *Uzaktan Eğitim Sürecinde İşlenen Derslere Yönelik Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Denizli.

Malhotra, Y. (2003). Is Knowledge the Ultimate Competitive Advantage? *Business Management Asia*. September, Q ¾, 66–69.

Mescon, M. H., Albert, M. ve Khedouri, F. (1988). *Management, Third Edition*, Harper & Row Publishers, New York.

Onal, G. (1998). *İşletme Yönetimi ve Organizasyonu*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.

Onat Kocabıyık, O. (2016). Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.

Ökmen, M. ve Parlak, B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*. Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık.

Özsağır, A. (2013). *Bilgi Ekonomisi (2. Basım)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Patton, M.Q.(2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Çeviri M Bütün, SB Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Rue, L. W. ve Byars, L. L. (1980). *Management; Theory and Application, Revised Edition*, Richard D. Irwin Inc., USA.

T.C Sağlık Bakanlığı (2020). *Covid-19 Rehberi*, Mart 2020.

Turan, S. (2002). Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30(30), 271-281.

Uyar, E. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2). 15-32.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, S. (2010). *Okul Yöneticilerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Yeterlik Düzeylerinin Araştırılması (İstanbul – Kâğıthane Örneği)*. T.C. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yücel, İ. H. (1997). *Bilim-Teknoloji Politikaları ve 21. Yüzyılın Toplumunu*. 10 Mayıs 2021 tarihinde Çukurova Üniversitesi: <http://tukoloji.cu.edu.tr/GENEL/yucel.pdf> adresinden erişilmiştir.